

مقایسه شیوه مدیریت و کلاس داری معلمان تربیت بدنی در مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه استان آذربایجان شرقی

مجتبی ظریفی^۱ - رضا فرجی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۷/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۱/۲۸

Original Article

Open Access

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی مقایسه شیوه مدیریت و کلاس داری معلمان تربیت بدنی در مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه استان آذربایجان شرقی می باشد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی می باشد که به صورت میدانی گردآوری شده است. جامعه آماری این پژوهش را ۸۰۰ نفر از معلمان تربیت بدنی تمامی مقاطع تحصیلی مدارس استان آذربایجان شرقی تشکیل دادند که ۲۴۰ نفر از آن ها براساس جدول کرجسای و مورگان و به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای برای تکمیل پرسشنامه انتخاب شدند. پرسشنامه مورد نظر براساس چارچوب نظری ولفگانگ و گلیکمن و با الگو برداری از پرسشنامه باورهای معلمان در خصوص کنترل کلاس طراحی شد. از آمارتوصیفی (میانگین، انحراف معیار، جداول) و آمار استنباطی (آزمون کولموگروف اسمیرنوف و خی دو) جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد. یافته ها نشان دادند که اکثر معلمان دوره ابتدایی، راهنمایی و متوسطه به ترتیب به سبک های مداخله گرا، تعاملی و غیر مداخله گرا گرایش دارند. از سوی دیگر، مقایسه سبک مدیریت کلاس معلمان تربیت بدنی بر اساس جنسیت نشان می دهد که بین سبک مدیریت معلمان زن و مرد در مقاطع مختلف تحصیلی تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین معلمان با تحصیلات فوق دیپلم، بیشتر سبک های تعاملی و مداخله گرا را به کار می گیرند و معلمان با تحصیلات فوق لیسانس بیشتر به سبک های تعاملی و غیر مداخله گرا تمایل دارند.

واژه های کلیدی: معلمان تربیت بدنی، مدیریت کلاس، سبک مداخله گرا، سبک تعاملی، سبک غیرمداخله گرا.

Comparison of class management styles among physical education teachers in elementary, guidance and secondary schools in East - Azerbaijan

Mojtaba zarifi, Reza Faraji

Abstract

The aim of this study is to compare class management styles among physical education teachers in elementary, guidance and secondary schools in East - Azerbaijan province. Main method of this research is descriptive survey which comprises 800 physical education teachers from schools in the East - Azerbaijan province. The multistage cluster is used to select 240 samples according to kerjsay and morgan table for questionnaire completion. The aforementioned questionnaire is designed according to volfgang - gilke man theoretical framework and is patterned on belief of teacher's questionnaire for class control (ABCC). Descriptive statistics (mean, standard deviation, tables) and inferential statistics (KS test, chi - square test) were utilized for data analyzing. The results showed that most of primary school teachers tend to intervention-oriented, interaction and nonintervention-oriented styles. On the other hand, there is no significant difference among management styles of male/female physical education teachers. Moreover, Associate's degree teacher's use intervention-oriented and interaction styles and Master's Degree teachers tend to interaction and nonintervention-oriented styles.

Keywords: Physical education teachers, classroom management, intervention-oriented style, interaction style, nonintervention oriented style

مقدمه

روش‌های مدیریت کلاس بسیار متنوع هستند. هر معلمی با توجه به مقتضیات محیطی و مقطع تحصیلی نوع یا انواعی از روش‌ها و فنونی که به نظر او بیشترین اثر را بر روی دانش‌آموزان دارد، انتخاب و آن‌ها را در امر مدیریت و کلاس‌داری به کار می‌گیرد. آشنایی معلمان تربیت بدنی با روش‌ها و فنون تدریس و آموزش مهارت‌های حرکتی و ورزشی موجب می‌شود تا اهداف تعلیم و تربیت، به طور عام و اهداف تربیت بدنی به طور خاص، با سهولت و اثربخشی بیشتر و در مدت زمان کوتاه‌تر تحقق یابند (پویانفرد و معینی، ۱۳۷۲، ص. ۷۵) دانبل دیوک^۱ (۱۳۵۸) معتقد است مدیریت کلاس تهیه تدارکات و اتخاذ شیوه‌های لازم برای ایجاد و حفظ محیطی اثربخش است. به بیان لانگ، فری، وین استین^۲، مدیریت کلاس برای خلق بهترین محیط ممکن به منظور یادگیری، اولویت نخست در مسؤلیت‌های معلم کلاس به شمار می‌آید (مارتین و یان^۳، ۲۰۰۳، ص. ۱۴۲).

سبک‌های مدیریتی و کلاس‌داری معلمان تربیت بدنی، بدون پشتوانه علمی به تنهایی نمی‌تواند موفقیتی به ارمغان آورد. چگونگی به کار بستن اطلاعات نظری نیز به تجربه، عمل، آزمایش و آگاهی‌های معلم از اصول مدیریت و روش تدریس بستگی دارد. به نظر ردین^۴ سبک مدیریت معلمی اثربخش است که با موقعیت، وضعیت کلاس و نیاز فراگیران مناسب باشد (پویانفرد و معینی، ۱۳۷۲، ص. ۷۵). اداره کلاس درس همواره با رویکرد دانش‌آموز محوری، معلم محوری یا تلفیقی از هر دو مدیریت بوده است. سبک معلم محوری بیشتر بر پیشرفت تحصیلی و سبک دانش‌آموز محوری بر حفظ استقلال و کسب مهارت‌های زندگی استوار بوده است. در رویکرد سوم به هر دو بعد توجه می‌شود (اسپالدینگ^۵، ۱۳۷۷، ص. ۵۹). روش‌های تدریس خوب علاوه بر ایجاد موقعیت‌های یادگیری فردی و گروهی، به برانگیخته شدن دانش‌آموزان برای شرکت فعال در تمرینات کمک می‌نماید. همچنین معلمانی که از روش‌های مدیریت و تدریس مناسب بهره می‌گیرند انگیزه و اشتیاق دانش‌آموزان را برای تمرینات قهرمانی بالا می‌برند و کیفیت تدریس آن‌ها بسیاری از کمبودها از جمله کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (پویانفرد، ۱۳۶۹، ص. ۷۸). مدیریت کلاس درس، شامل جنبه‌های بسیاری می‌شود: مدیریت فضا، زمان، فعالیت‌ها، مواد آموزشی، ارتباطات اجتماعی و رفتار دانش‌آموزان. این مفهوم با طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های برعهده گرفته شده به وسیله معلم در کلاس درس، مرتبط است (دججیک و استوجیلکوویک^۶، ۲۰۱۱، ص.

۸۳). بردون^۷ (۲۰۰۳) نیز بیان می‌کند که مدیریت کلاس باید رابطه اجتماعی مثبت و فعال در یادگیری را تشویق کند بدیهی است که در آموزش و تعلیم و تربیت دانش‌آموزان رابطه مناسب و متقابل دو طرفه بسیار مهم است. برای انجام این کار، معلم باید بر اساس یک سبک مدیریتی که مبتنی بر روابط سازنده و مولد با دانش‌آموزان است، عمل کند. واژه «مدیریت کلاس» در اغلب تعاریف سنتی، هم‌معنا با واژه انضباط به کار رفته است به عنوان مثال دوپل (۱۹۸۶) مدیریت کلاس را (درمان بدرفتاری‌ها و اختلالاتی که در محیط آموزشی رخ می‌دهد) تعریف می‌کند. به عقیده وی، هدف مدیریت کلاس ایجاد و حفظ نظم اجتماعی به منظور آموزش و یادگیری بهتر است (ریپرت و وودکاک^۸، ۲۰۱۰، ص. ۲۶۳). درماتون علمی معاصر مدیریت کلاس، وسیع‌تر از انضباط تعریف شده است؛ چنان‌که لویز^۹ (۱۹۹۷)، مفهوم انضباط را زیر مجموعه مدیریت به شمار می‌آورد و مدیریت کلاس را به مثابه ترکیبی از آموزش، سازماندهی مواد و فعالیت‌های درسی و تلاش برای کاهش بدرفتاری دانش‌آموزان توصیف می‌کند (جرمین^{۱۰}، ۲۰۰۲، ص. ۷۸).

ولفگانگ و کلیمن (۱۹۸۶) تعریفی جامع و دقیق از مدیریت کلاس ارائه داده‌اند؛ به گفته آن‌ها (مدیریت کلاس، یعنی کلیه تلاش‌های معلم برای سرپرستی فعالیت‌های کلاس که شامل تعاملات اجتماعی، رفتار دانش‌آموزان و یادگیری است). در این تعریف، چند جنبه اساسی برای مدیریت کلاس فرض شده است که یکی از آن‌ها انضباط یا مدیریت رفتار است؛ بنابراین مدیریت کلاس، شامل انضباط می‌شود؛ در حالی که محدود به آن نیست (مارتین و بالدوینگ^{۱۱}، ۱۹۹۸، ص. ۱۱۴). با این حال در این پژوهش برآنیم تا به بررسی روش‌های مناسب مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی بپردازیم.

اولیوا^{۱۲} مدیریت را مجموعه مهارت‌هایی می‌داند که معلم به کار می‌برد تا در کلاس محیط یادگیری فراهم شود. یک معلم تربیت بدنی می‌بایست از همه روش‌های مدیریت و تدریس و نحوه کاربرد هر یک از روش‌ها و دوره‌های مختلف تحصیلی و در محیط‌های مختلف آگاهی کامل داشته باشد تا بتواند در وضعیت‌های مختلف مناسب‌ترین و موثرترین شیوه یا شیوه‌های تدریس را انتخاب نماید (بهاری، ۱۳۷۹، ص. ۱۱۵). به عقیده ولفگانگ^{۱۳} (۲۰۰۴) معلمان بر اساس عقایدشان درباره رشد و یادگیری دانش‌آموزان الگوهای رفتاری خود را در مدیریت کلاس شکل می‌دهند که هر الگو یا سبک رفتاری می‌تواند اثرات متفاوتی بر رشد دانش‌آموزان به جای گذارد. وی با تکیه بر روانشناسی یادگیری و مدیریت کلاس، یک

7. Berdon

8. Reupert & woodcock

9. Loyiz

10. Germin

11. Martin & Baldwin

۱۲. Oliva

13. Wolfgang

1. Danile Deevk

2. Lang, Feree & Estien

3. Martin & Yine

4. Reden

5. Spalding

6. Djigic, Stojiljkovic

۳- رویکرد تعامل‌گرایان که در میان دو رویکرد بالا قرار دارد، بر مبنای پیش فرض‌های مکتب روانشناسی اجتماعی، هم بر فعالیت‌هایی تأکید دارد که فرد برای تغییر محیط انجام می‌دهد؛ و هم به عوامل محیطی توجه دارد که بر فرد اثر می‌گذارد. اصول نظری تعامل‌گرایان را آلفرد آدلر و درکرز توسعه داده‌اند و ویلیام گلر^۶، چارچوبی نظری برای این رویکرد به‌وجود آورده‌است. نظریه انضباط مشارکتی آلبرت^۷ (۱۹۸۹) و انضباط قضاوتی گودرکول^۸ (۱۹۹۰) هر دو نمونه‌هایی از مدل مدیریت کلاسی مبتنی بر تفکر تعاملی هستند (مارتین و بالدوین^۹، ۱۹۹۸، ص. ۱۵۶). با توجه به روش‌های مذکور معلمین بایستی دانش و آگاهی لازم در زمینه نحوه مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی را داشته باشند. گرچه معلمان به ندرت از یک شیوه خاص استفاده می‌کنند، به کارگیری هر روش تدریس و تلفیق این روش‌ها، حتی در یک جلسه تدریس به موقعیت و هدف آموزش بستگی دارد. عوامل مؤثر در استفاده از شیوه‌های مذکور شامل سن، میزان تجربه دانش‌آموزان، مرحله یادگیری، محتوای تدریس، سطح فعالیت، منابع در دسترس، تعداد شاگردان، زمان در دسترس، ویژگی‌ها و نگرش معلمان است. انتخاب روش مدیریت و تدریس مناسب در کلاس‌های تربیت بدنی بستگی به خصوصیت‌ها و تجربه‌های دانش‌آموزان، نوع حرکت یا مهارت مورد آموزش، اهداف آموزشی و وسایل و امکانات موجود دارد (نبوی و ذکایی، ۱۳۷۱، ص. ۱۴۷).

با توجه به مطالب ذکر شده، پژوهش‌های مختلفی در مورد سبک‌های مدیریت انجام گرفته است؛ از جمله آن‌ها پژوهش‌های شنیدی (۱۳۷۶) و فرخ نژاد (۱۳۸۰) است که در آن‌ها نظرات دبیران را در زمینه عوامل مؤثر بر مدیریت اثر بخش کلاس سنجیده‌اند در مجموع دبیران "رهبری، انگیزش، نظارت و ارزشیابی" را بر افزایش اثر بخشی مدیریت کلاس مؤثر شمرده‌اند. بخشایش (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان رابطه سبک‌های مدیریت کلاس با ویژگی‌های شخصیتی معلمان مدارس ابتدایی شهر یزد، به بررسی سبک مدیریت معلمان پرداخت که ۷۶/۶ درصد معلمان مورد بررسی دارای سبک مدیریت تعاملی، ۲۳ درصد مداخله‌گرا و هیچ‌یک از معلمان سبک مدیریتی غیرمداخله‌گر نداشتند، همچنین او تفاوتی بین سبک مدیریت کلاس معلمان به تفکیک جنسیت مشاهده نکرد و معلمان زن و مرد مورد بررسی، از لحاظ سبک‌های مدیریت کلاس با یکدیگر تفاوتی ندارند. شامسکی (۱۹۵۹) با بررسی دقیق از کار معلمان به این نتیجه رسید که یادگیری زمانی توأم با موفقیت است که اطلاعات لازم ارائه شود و آن‌گاه که خطاها به دانش‌آموزان گوشزد شود درس تربیت بدنی آن‌ها در یک محیط فعال شکل می‌گیرد و وسایل لازم و در دسترس بودن آن‌ها معلم را قادر به انجام برنامه می‌سازد (کارگرفرد و نادریان، ۱۳۸۱، ص. ۱۴۸). همچنین اسپاکمن^{۱۰} (۱۹۸۶) مطالعه‌ای در مورد کار معلمان تربیت بدنی انجام داد و اعلام کرد که مدیریت عنصر اصلی در تدریس تربیت بدنی است، چون وسایل و ابزار کار اگر به

چارچوب مفهومی از سه رویکرد مدیریت کلاس بر روی پیوستاری از کنترل ترسیم کرده است که به ترتیب عبارتند از: مداخله‌گرایان، تعامل‌گرایان و غیرمداخله‌گرایان. در این پیوستار هر چه از مداخله‌گرایی به سمت غیر مداخله‌گرایی پیش می‌رویم، کنترل کم و در مقابل مشارکت و مسئولیت دانش‌آموز در کلاس افزایش می‌یابد.

چارچوبی که ولفگانگ و گیلکمن^۱ (۱۹۸۶) و پس از آن به طور کامل‌تر ولفگانگ (۱۹۹۵) ترسیم کرده دارای دقت و جامعیتی است که توجه پژوهشگران را جلب کرده است. این سبک‌ها در یک پیوستار به سه رویکرد تقسیم می‌شود. ۱- رویکرد غیرمداخله‌گرا که بر اساس باور انسان‌گرایان فرض بر این است که، کودک انگیزه درونی برای شناخت دنیای واقعی دارد و نیازی به تحریک بیرونی ندارد؛ چرا که رشد تحت‌غریزه پدید می‌آید. پذیرش کودک از سوی مادر یا دانش‌آموز از سوی معلم، این پذیرش و محبت، مثبت و غیر مشروط است، یعنی مشروط به رفتار خوب یا بد کودک نیست. راجرز^۲ این توجه را لازمه رسیدن به رشد همه‌جانبه و خود شکوفایی می‌داند. یعنی معلم انسان‌گرا، به دانش‌آموزان نمی‌گوید چه چیز درست و چه چیز اشتباه است یا چه کاری برای حل مسأله باید انجام شود؛ چرا که معلم باور دارد دانش‌آموزان، خود قادر به یادگیری و کنترل رفتار خویش هستند (مارتین^۳، ۱۹۹۷، ص. ۱۲۵).

۲- رویکرد مداخله‌گرایان که در مقابل غیر مداخله‌گرایان قرار دارد. بر اساس فرض اصلی این رویکرد، محیط بیرونی، رشد را شکل می‌دهد. مکتب تغییر رفتار یا رفتارگرایی پایه تئوریک این رویکرد است. نظریه اسکینر و پاولف از نخستین نظریه‌هایی هستند که در روانشناسی مقدماتی به وجود آمد. شرطی سازی کلاسیک، شرطی سازی فعال، تنبیه، تقویت، محرک و ... از اصطلاحات کلیدی این مکتب هستند. معلم رفتارگرا علت بدرفتاری دانش‌آموزان را تأثیر نیروهای محیط بیرون می‌داند و بر اساس این باور سعی بر دخالت و کنترل رفتار دانش‌آموز جهت تغییر و بهبود دارد. یکی از معروف‌ترین نظریه‌های مدیریت کلاس مبتنی بر رویکرد مداخله-گرایان، تئوری "انضباط جرأت‌ورزانه" لی کانتر^۴ است. به عقیده وی یک معلم جرأت‌ورز، معلمی است که انتظاراتش را به وضوح بیان می‌کند و دانش‌آموزان را از پیامدهای ناشی از برآورده کردن یا برآورده نکردن این انتظارات آگاه می‌کند، از خطاها چشم‌پوشی نمی‌کند. معلم مداخله‌گر، تلاش می‌کند با اعمال کنترل و نظارت بیشتر بر فعالیت‌ها و رفتار دانش‌آموزان و تأکید بر قوانین و انضباط کلاس، به اهداف آموزشی دست یابد. فردریک جونز (۱۹۸۷) نیز با تئوری "انضباط مثبت" یکی دیگر از مدافعان مداخله‌گرایی است (بیلی و ریچاردز^۵، ۲۰۰۰، ص. ۸۶).

6. Weeliam Goler
7. Albert
9. Godercol
9. Martin & Baldwin
10. Espakman

1. Gilkeman
2. Ragers
3. Martin
4. Lee Kanter
5. Bailly, Richardr

درستی به کارگیری نشوند ممکن است که موجب ضایعات و آسیب‌های جسمانی شدید شود (نبوی و ذکابی، ۱۳۷۱، ص. ۱۴۷).

علاوه بر این مارتین (۱۹۹۷) برای کاربرد چارچوب نظری ولفگانگ و گلیکمن در پژوهش، پرسشنامه‌ای به نام (ICMS) طراحی کرده و در پژوهشی به مقایسه سبک مدیریت کلاس معلمان ابتدایی و متوسطه پرداخته اند. طبق نتایج این مطالعه، معلمان ابتدایی در مقایسه با معلمان متوسطه کمتر به سبک مداخله گرا گرایش دارند. از طرفی دیگر مارتین و بالدوین (۱۹۹۸) تأثیر متغیرهای دوره‌های آموزشی و اندازه کلاس را بر سبک مدیریت کلاس معلم مطالعه کرده‌اند و نتایج بیانگر وجود رابطه معنادار میان کلاس‌های پر جمعیت و کاربرد سبک مداخله گر و تأثیر دوره‌های آموزشی مدیریت کلاس در تمایل به سبک تعاملی است. پژوهش بورر^۱ (۲۰۰۳) بیانگر ارتباط معنادار میان ایدئولوژی معلم درباره کنترل و سبک مدیریتی است. از دیگر نتایج آن می‌توان به ارتباط معنادار میان ایدئولوژی معلم درباره کنترل و سبک مدیریتی اشاره کرد. همچنین مارتین (۲۰۰۳) در پژوهشی "تأثیر سابقه خدمت و سن را بر سبک مدیریت معلمان" بررسی کرد. تحلیل این پژوهش نشان داد معلمان با سابقه نسبت به معلمان کم سابقه در بعد مدیریت افراد و رفتار کنترل بیشتری اعمال می‌کنند و همچنین میان سن و میزان کنترل افراد همبستگی مثبت وجود دارد (مارتین، ۲۰۰۳، ص. ۵). سانوشین^۲ (۲۰۰۷) در زمینه مطالعه میان-فرهنگی اعتقادات معلمان شهرهای آمریکا و سیستم مدارس کره و استراتژی‌های مدیریت رفتاری آن‌ها، به این نتیجه رسید که ما بین سال‌های تجربه آموزش معلمان و مدیریت کلاس آن‌ها تفاوت‌های معناداری وجود دارد و همچنین در روش‌های مدیریتی و تعلیمی دانش‌آموزان در دو گروه معلمان تفاوت معناداری نیز وجود دارد.

بر اساس مسأله مورد توجه در پژوهش و با توجه به مبانی و پیشینه اشاره شده راجع به سبک‌های مدیریت و کلاس‌داری معلمان در این مطالعه و اینکه سبک مدیریتی معلمان، بر اساس کدام رویکرد بر اعتقادات و عمل آنان مسلط است، بر آن شدیم تا به بررسی مقایسه روش مدیریت و کلاس‌داری معلمان در مقاطع تحصیلی مختلف پرداخته و روش پیشنهادی و کاربردی تدریس در کلاس‌های تربیت بدنی را با توجه به تجربیات و آموزه‌های معلمان ورزش معرفی نماییم. بنابراین شناخت سبک‌های مدیریت کلاسی معلمان بر اساس سبک‌های سه‌گانه "مداخله‌گرا، تعاملی و غیرمداخله‌گرا" و مطالعه تفاوت میان سبک‌های مدیریت معلمان زن و مرد و ارتباط متغیرهای مربوط به معلمان (سابقه خدمت و سطح تحصیلات) با شیوه مدیریت کلاسی آنان از اهداف اصلی این پژوهش می‌باشد.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی، از نوع پیمایشی و داده‌های آن به صورت میدانی گردآوری شده است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه معلمان تربیت بدنی استان آذربایجان شرقی تشکیل دادند که در سه مقطع

تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ تدریس می‌کردند (که طبق آمار کارشناسی تربیت بدنی اداره کل تعداد این جامعه ۸۰۰ نفر بود). براساس جدول کرجسای و مورگان آزمودنی‌های پژوهش را ۲۴۰ نفر از معلمان تربیت بدنی شهرهای (تبریز، مراغه، مرند، عشایر، اسکو، خسروشهر و ایلخچی) این استان تشکیل می‌دادند که به علت نسبی بودن جامعه آماری، ۱۲۰ نفر آن‌ها زن و ۱۲۰ نفر دیگر مرد و با استفاده از روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند (۸۰ نمونه در مقطع ابتدایی، ۸۰ نمونه در مقطع راهنمایی و ۸۰ نمونه در مقطع دبیرستان). جهت سنجش سبک‌های مدیریت کلاس از پرسش‌نامه محقق‌ساخته، استفاده شده است که براساس چارچوب نظری ولفگانگ و گلیکمن و با الگوبرداری از پرسشنامه باورهای معلمان در خصوص کنترل کلاس (ABCC) از مارتین و همکاران (۱۹۹۸) طراحی شده است. پرسش‌نامه (ABCC) به سنجش باورهای معلم درباره کنترل کلاس بر مبنای سه رویکرد (مداخله‌گرا، تعاملی و غیرمداخله‌گرا) می‌پردازد (مارتین و بالدوینگ^۳، ۱۹۹۸، ص. ۱۵۶). محقق با ترجمه و تبدیل آن به ابزاری جهت سنجش سبک‌های مدیریت کلاسی مورد استفاده قرار داده است. پرسش‌نامه دارای ۲۵ گویه در مقیاس مدیریت غیرمداخله‌گرا، تعاملی و مداخله‌گرا است. روایی صوری پرسش‌نامه از طریق کسب نظر ده نفر از متخصصان مدیریت ورزشی درباره صحت گویه‌ها و هماهنگی با ابعاد متغیر، تأیید شد. در این شیوه پرسشنامه‌ای متشکل از توضیحی درباره متغیر و ابعاد آن و همچنین گویه‌های مربوط به هر بعد، در اختیار اساتید مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبایی قرار گرفت. علاوه بر روایی صوری، روایی سازه پرسش‌نامه با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی انجام شد. که ضریب ۴ KMO محاسبه شده برای عوامل مدیریت کلاسی، از نظر آماری رضایت بخش بود (KMO=0/۷۷۴). همچنین آزمون کرویت بارتلت^۵ ($\chi^2 = 2/11333$) (sig = ۰/۰۰۱ و df = ۴۳۵) محاسبه شد که از نظر آماری معنا دار بود. جهت تعیین پایایی پرسش‌نامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. طبق پروتکل نرم افزار SPSS ضریب آلفا برای ۲۵ گویه پرسش‌نامه در نمونه تحقیق (دانش‌آموزان)، ۰/۶۸ می‌باشد، که نشان‌دهنده پایایی معنادار این پرسش‌نامه است. در این تحقیق از آمار توصیفی شامل میانگین، فراوانی، جدول و نمودار جهت توصیف ویژگی‌های پاسخ دهندگان و در بخش آمار استنباطی از آزمون کولموگروف اسمیرنوف (KS) جهت بررسی طبیعی بودن داده‌ها و آزمون خی‌دو استفاده شد. همچنین از نرم‌افزار SPSS16 برای تجزیه و تحلیل آماری و سطح معناداری ($\alpha=0.05$) استفاده شد.

یافته‌ها

مطابق جدول (۱) فراوانی شرکت‌کنندگان بر حسب گروه‌های مختلف (جنسیت، تحصیلات و مقطع تحصیلی) ارائه شده است. بر اساس یافته‌های

3. Martin & Baldwin
4. Kaiser-Meyer-Olkin Measure
5. Bartlett Test of Sphericity

1. Borer
2. Sanwoo SHin

همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد که آزمودنی‌ها در مقطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان به نسبت برابر ۳۳/۳ درصد هستند.

تحقیق از مجموع ۲۴۰ آزمودنی مورد بررسی ۵۰ درصد مرد و ۵۰ درصد زن بودند. یافته‌های تحقیق نشان داد که ۱۹/۲ درصد آزمودنی‌ها فوق دیپلم، ۴۴/۶ درصد لیسانس و ۳۶/۲ درصد آن‌ها فوق لیسانس هستند.

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد فراوانی شرکت کنندگان بر حسب گروه‌های مختلف

متغیر	سطح	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۲۰	۵۰
	زن	۱۲۰	۵۰
سطح تحصیلات	فوق دیپلم	۴۶	۱۹.۲
	لیسانس	۱۰۷	۴۴.۶
مقطع تحصیلی	فوق لیسانس	۸۷	۳۶.۲
	ابتدایی	۸۰	۳۳.۳
	راهنمایی	۸۰	۳۳.۳
	دبیرستان	۸۰	۳۳.۳

دو گروه یا متغیر را در زمینه دو یا چند متغیر مقوله‌ای (اسمی) با هم مقایسه نماییم، از آزمون مجذور خی چند بعدی که به آن آزمون مجذور خی مستقل نیز گفته می‌شود، استفاده می‌کنیم. در جدول (۲)، فراوانی سبک‌های مدیریت به تفکیک مقطع تحصیلی ارائه شده است.

قبل از انجام آزمون‌های آماری، برای بررسی طبیعی بودن داده‌ها از آزمون کولموگراف اسمیرنوف استفاده شد که نشان داده شد، داده‌ها دارای توزیع طبیعی نبوده است ($P = 0/125$). با توجه به این توضیحات در این پژوهش از آن‌جا که متغیر سبک مدیریت در سه سطح (مداخله‌ای، تعاملی و غیرمداخله‌ای) در میان گروه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت، در بررسی فرضیات از آزمون مجذور خی چند بعدی استفاده شد. اگر بخواهیم بیشتر از

جدول ۲. فراوانی سبک‌های مدیریت به تفکیک پایه تحصیلی (ابتدایی و راهنمایی)

نوع سبک	غیر مداخله‌گر	تعاملی	مداخله‌گر
ابتدایی	۴	۳۷	۳۹
راهنمایی	۲۰	۴۵	۱۵

جدول ۳- نتایج آزمون خی دو برای بررسی استقلال متغیرهای مورد بررسی

χ^2	درجه آزادی	سطح معناداری
۲۲.۱۱	۲	۰/۰۱۰

شده در جدول (۲) حاکی از آن است معلمان ابتدایی بیشتر سبک‌های مداخله‌گر و تعاملی را به کار می‌گیرند، درحالی که معلمان دوره راهنمایی بیشتر به سبک‌های تعاملی و غیرمداخله‌گر تمایل دارند.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول (۳) با در نظر گرفتن مقادیر خی دو (۲۲/۱۱) و سطح معناداری (۰/۰۱۰) گزارش شده متغیرهای مورد بررسی (سبک مدیریت) و مقطع تحصیلی (ابتدایی و راهنمایی) از همدیگر مستقل نیستند. بنابراین می‌توان گفت سبک مدیریتی مورد استفاده معلمان مقطع تحصیلی ابتدایی و راهنمایی متفاوت است. اطلاعات ارائه

جدول ۴- فراوانی سبک‌های مدیریت به تفکیک مقطع تحصیلی (ابتدایی و دبیرستان)

نوع سبک	غیر مداخله‌گر	تعاملی	مداخله‌گر
ابتدایی	۴	۳۷	۳۹
دبیرستان	۴۴	۳۲	۴

جدول ۵- نتایج آزمون خی دو برای بررسی استقلال متغیرهای مورد بررسی

χ^2	درجه آزادی	سطح معناداری
۶۲.۰۵	۲	۰/۰۰۱

ابتدایی و دبیرستان متفاوت است. اطلاعات ارائه شده در جدول (۴) حاکی از آن است معلمان ابتدایی بیشتر سبک های مداخله گر و تعاملی را به کار می گیرند، درحالی که معلمان دوره دبیرستان بیشتر به سبک غیر مداخله گر تمایل دارند.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول (۵) با در نظر گرفتن مقادیر خی دو (۶۲/۰۵) و سطح معناداری (۰/۰۰۱) گزارش شده متغیرهای مورد بررسی (سبک مدیریت) و پایه تحصیلی (ابتدایی و دبیرستان) از همدیگر مستقل نیستند بنابراین می توان گفت سبک مدیریتی مورد استفاده معلمان

جدول ۶- فراوانی سبک های مدیریت به تفکیک مقطع تحصیلی (راهنمایی و دبیرستان)

نوع سبک	غیر مداخله گر	تعاملی	مداخله گر
راهنمایی	۲۰	۴۵	۱۵
دبیرستان	۴۴	۳۲	۴

جدول ۷- نتایج آزمون خی دو برای بررسی استقلال متغیرهای مورد بررسی

χ^2	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۷.۵۶	۲	۰/۰۰۱

حاکی از آن است معلمان راهنمایی بیشتر سبک تعاملی را به کار می گیرند، درحالی که معلمان دوره دبیرستان بیشتر به سبک غیر مداخله گر تمایل دارند.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول (۷) با در نظر گرفتن مقادیر خی دو (۱۷/۵۶) و سطح معناداری (۰/۰۰۱) گزارش شده متغیرهای مورد بررسی (سبک مدیریت) و مقطع تحصیلی (راهنمایی و دبیرستان) از همدیگر مستقل نیستند. بنابراین می توان گفت سبک مدیریتی مورد استفاده معلمان راهنمایی و دبیرستان متفاوت است. اطلاعات ارائه شده در جدول (۶)

جدول ۸- فراوانی سبک های مدیریت به تفکیک جنس

نوع سبک	غیر مداخله گر	تعاملی	مداخله گر
مرد	۳۳	۵۳	۳۴
زن	۳۵	۶۱	۲۶

جدول ۹- نتایج آزمون خی دو برای بررسی استقلال متغیرهای مورد بررسی

χ^2	درجه آزادی	سطح معناداری
۲.۳۴	۲	۰/۳۱

جنسیت از همدیگر مستقل اند، بنابراین می توان گفت بین سبک مدیریتی مورد استفاده زنان و مردان تفاوتی وجود ندارد.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول (۹) با در نظر گرفتن مقادیر خی دو (۲/۳۴) و سطح معناداری (۰/۳۱) گزارش شده متغیرهای مورد بررسی و

جدول ۱۰- فراوانی سبک های مدیریت به تفکیک سطح تحصیلات

نوع سبک	غیر مداخله گر	تعاملی	مداخله گر
فوق دیپلم	۶	۲۴	۱۶
لیسانس	۳۰	۴۶	۳۱
فوق لیسانس	۳۲	۴۴	۱۱

جدول ۱۱- نتایج آزمون خی دو برای بررسی استقلال متغیرهای مورد بررسی

χ^2	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۴.۷۸	۴	۰/۰۰۵

ابتدایی و متوسطه انجام داده‌اند سبک غالب مدیریت کلاس معلمان مداخله‌گر است.

براساس نظریه کانتز که روش‌های کنترل و اجبار را توجیه می‌کند، هدف مدیریت کلاس، رفع «نیاز معلم» است. این باور سبب می‌شود معلم تلاشی در جهت کاربرد روش‌های مسالمت آمیزتر نکند. چراکه این روش‌ها در پی رسیدن به هدف دراز مدت خود - انضباطی هستند و شاید در ایجاد نظم و برقراری سکوت لحظه‌ای کلاس کار آمد نباشند. اما آن‌چه در مدیریت کلاس تعاملی و غیر مداخله‌گرا، به عنوان یک اصل کلیدی مطرح است، نیازهای رشد دانش‌آموزان است. با توجه به این اصل، معلم در کاربرد هر شیوه مدیریتی در کلاس باید به این سؤال پاسخ دهد، هدف از این شیوه رفع نیاز دانش‌آموز است یا نیاز معلم؟

در این پژوهش یافته‌های ما حاکی از این است که اغلب معلمان تربیت بدنی ابتدایی بیشتر در مدیریت کلاس رفع نیاز خود را مد نظر گرفته‌اند تا نیازهای رشدی دانش‌آموزان را؛ در واقع معلمان در این مقطع بیشتر به دنبال اثبات خود و دیکته کردن سبک مدیریتی خودشان هستند، اما در مقطع راهنمایی و متوسطه اغلب معلمان رفع نیازهای رشدی دانش‌آموزان را عامل اصلی برای مدیریت کلاس خود قرار داده‌اند. همچنین نتایج حاصل از مقایسه سبک مدیریت کلاس معلمان تربیت بدنی بر اساس جنسیت معنادار نبوده است ($P = 0/31$) در واقع تفاوتی بین سبک مدیریت معلمان زن و مرد تربیت بدنی در سه مقطع تحصیلی دیده نشده است. ممکن است این مسأله به دلیل طرز فکر مشابه معلمان زن و مرد باشد یا شرایط محیطی کلاس درس تربیت بدنی و یا وضعیت روانی دانش‌آموزان موجب ایجاد این شرایط گردد. نتایج این تحقیق با پژوهش بخشایش که تفاوتی بین سبک مدیریت کلاس معلمان به تفکیک جنسیت مشاهده نکرده است و نیز به این نتیجه رسید که معلمان زن و مرد مورد بررسی، از لحاظ سبک‌های مدیریت کلاس با یکدیگر تفاوتی ندارند، همخوانی دارد.

از طرفی دیگر نتایج حاصل از مقایسه سبک مدیریت کلاس معلمان تربیت بدنی بر اساس مدرک تحصیلی معنادار بوده است ($P = 0/005$)، بدین معنی که معلمان فوق دیپلم (با تحصیلات کمتر) بیشتر سبک‌های مداخله‌گر و تعاملی را به کار می‌گیرند درحالی که معلمان فوق لیسانس بیشتر به سبک‌های تعاملی و غیرمداخله‌گر تمایل دارند. این یافته‌ها بیانگر تأثیر مثبت آموزش‌های آکادمیک در مقاطع بالاتر بر سبک مدیریت کلاس معلمان تربیت بدنی است. با اینکه این آموزش‌ها شاید از لحاظ برخوردار بودن از موضوع‌های مدیریت کلاس نیز چندان غنی نباشد، اما آشنایی با نظریه‌های یادگیری و رشد و روش‌های تدریس توانسته است در سبک مدیریتی معلمان تربیت بدنی تفاوت ایجاد کند. ناگفته نماند که در سال‌های اخیر ایجاد گرایش تخصصی مدیریت ورزشی در مقطع کارشناسی‌ارشد نیز می‌تواند به عنوان عاملی در بالا بردن سطح معلومات معلمان از نحوه مدیریت و کلاس‌داری مؤثر باشد. یافته‌های پژوهش مارتین و شوو (۲۰۰۳) نشان داده

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول (۱۱) با در نظر گرفتن مقادیر خی دو (۱۴/۷۸) و سطح معناداری (۰/۰۰۵) گزارش شده متغیرهای مورد بررسی و سطح تحصیلات از همدیگر مستقل نیستند، بنابراین می‌توان گفت سبک مدیریتی مورد استفاده معلمان فوق دیپلم، لیسانس و فوق لیسانس متفاوت است. اطلاعات ارائه شده در جدول (۱۰) حاکی از آن است معلمان فوق دیپلم بیشتر سبک‌های تعاملی و مداخله‌گر را به کار می‌گیرند، درحالی که معلمان فوق لیسانس بیشتر به سبک‌های تعاملی و غیر مداخله‌گر تمایل دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی مقایسه شیوه مدیریت و کلاس‌داری معلمان تربیت بدنی در مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه استان آذربایجان شرقی صورت گرفت. همان‌طور که بیان شد، هر معلمی با توجه به مقتضیات محیطی و مقطع تحصیلی نوع یا انواعی از روش‌ها و فنونی که به نظر او بیشترین تأثیر را بر روی دانش‌آموزان دارد انتخاب و آن‌ها را در امر مدیریت و کلاس‌داری به کار می‌گیرد. آشنایی معلمان تربیت بدنی با روش‌ها و فنون تدریس و آموزش مهارت‌های حرکتی و ورزشی موجب می‌شود تا اهداف تعلیم و تربیت، به طور عام و اهداف تربیت بدنی به طور خاص، با سهولت و اثربخشی بیشتر و در مدت زمان کوتاه‌تر تحقق یابند. اطلاعات و دانسته‌های صرفاً نظری و بدون پشتوانه عملی به‌تنهایی نمی‌تواند برای معلم موفقیتی به ارمغان آورد. چگونگی به‌کار بستن اطلاعات نظری نیز به تجربه، عمل، آزمایش و آگاهی‌های معلم از اصول مدیریت و روش تدریس بستگی دارد. همچنین در این پژوهش بر آن شدیم تا به بررسی سبک‌های مدیریت و کلاس‌داری معلمان تربیت بدنی استان آذربایجان شرقی بپردازیم و به این موضوع پی ببریم که سبک مورد استفاده آن‌ها با توجه به مقاطع تحصیلی - که آن‌ها تدریس می‌نمایند چه تفاوت‌ها و شباهت‌هایی دارد، آیا مدیریت آن‌ها با توجه به مدرک تحصیلی‌شان متفاوت است، آیا بین سبک مدیریتی از نظر جنسیت تفاوتی وجود دارد؟

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اکثر معلمان دوره ابتدایی نمونه پژوهش، به سبک مداخله‌گرا گرایش و معلمان دوره راهنمایی به سبک تعاملی و معلمان دوره متوسطه اغلب به سبک غیر مداخله‌گرا گرایش دارند. این نتایج با پژوهش بخشایش با عنوان رابطه سبک‌های مدیریت کلاس با ویژگی‌های شخصیتی معلمان مدارس ابتدایی شهر یزد، که به بررسی سبک مدیریت معلمان پرداخت و ۷۶/۶ درصد معلمان مورد بررسی دارای سبک مدیریت تعاملی، ۲۳ درصد مداخله‌گرا و هیچ‌یک از معلمان سبک مدیریتی غیرمداخله‌گر نداشتند همخوانی ندارد. دیگر بررسی‌ها که بر اساس نظر ولفاگانگ انجام شده، مشابه این نتیجه را گزارش داده‌اند (بخشایش، ۱۳۹۲، ص. ۸۷). بر اساس بررسی‌هایی که مارتین و بالدوین (۱۹۹۸) روی معلمان

است که معلمان سنتی به طور معنادار مداخله‌گرتر از معلمان تازه‌کارند. در پژوهش آن‌ها معلمان تازه کار معلمانی بودند که از آموزش‌های جدید برخوردار بودند و منظور از معلمان سنتی معلمانی بودند که آموزش‌های سنتی دیده و از علوم جدید بهره‌مند نبودند. نتایج این تحقیق با تحقیق مارتین، یین و بالدوین (۱۹۹۸) در مورد تأثیر دوره‌های آموزشی برای معلمان و ایجاد تمایل به سبک تعاملی در آنها همخوانی دارد (مارتین، یان و بالدوین^۱، ۱۹۹۸، ص. ۱۱۴). در واقع گذراندن دوره‌های آموزشی مناسب و آشنایی با اصول مدیریت و کلاس‌داری موجب آگاهی بیشتر معلمان از سایر سبک‌های مدیریت کلاس نیز گشته و تمایل آن‌ها را به سبک‌های دیگر از جمله سبک تعاملی افزایش می‌دهد (شنبیدی، ۱۳۷۶، ص. ۹۶).

پژوهش اخیر با نتایج تحقیق زاگرمین^۲ (۲۰۰۰) در بررسی سبک مدیریت کلاس دانشجو- معلمان، همگی حاکی از اثر بخشی آموزش‌های آکادمیک و همچنین دوره‌های رشد حرفه‌ای ضمن خدمت بر سبک مدیریت معلمان است. یعنی این آموزش‌ها باعث تعدیل معلمان و تغییر در سبک مدیریتی و پذیرش شیوه‌های مفید و سودمند در مدیریت کلاس به معلم یاری می‌رساند. از طرفی دیگر نتایج تحقیق حاضر با پژوهش دکارلو^۳ (۲۰۰۴) با عنوان تفاوت میان سبک مدیریت معلمان که دوره آموزشی و حرفه‌ای را گذرانده‌اند و معلمانی که آموزش ندیده‌بودند، همخوانی دارد. بدین صورت که دوره‌های آموزشی و حرفه‌ای در افزایش مهارت‌های مدیریت کلاس مؤثر هستند.

نتایج تحقیق رضانی نژاد و همتی نژاد (۱۳۸۲) در مورد بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی نشان داد که رفتار شاگردان در کلاس‌داری دبیران مشکل زیادی ایجاد نمی‌کند، اما سایر عامل‌های آموزشی در مدیریت کلاس تأثیر بیشتری که از جمله این عوامل، عامل آموزش و مطالعه دبیران است که اثر بیشتری بر مدیریت کلاس دارد. این موضوع با نتایج تحقیق ما در مورد سطح تحصیلات و آموزش بالای دبیران و ارتقای مدیریت کلاس همخوانی دارد.

به اعتقاد آرون سون^۴ (۱۹۹۳) اکثر معلمان به دلیل عدم آموزش در زمینه مدیریت کلاس، از سبکی استفاده می‌کنند که اعتقاد دارند خوب کار می‌کنند، اما مسئله‌ای که مورد غفلت است «تئوری مدیریت کلاس» است. همان‌طور که معلمان در مورد تئوری‌های تدریس آموزش می‌بینند، نیاز به کسب تئوری مدیریت کلاس دارند، معلمان باید یک چشم انداز نظری سازگار و هماهنگ هم در مدیریت کلاس و هم در روش تدریس داشته باشند (مارتین و بالدوین^۵، ۱۹۹۸، ص. ۱۵۶).

توجه به تأثیر آموزش (مدرک تحصیلی) در ایجاد تفاوت معنادار در سبک مدیریت کلاس معلمان و باتوجه به اینکه سبک غالب مدیریتی معلمان تربیت بدنی ابتدایی، مداخله‌گرانه و کنترل است، برای بهبود فرآیند یاددهی- یادگیری به سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مجریان سیستم تعلیم

و تربیت، پیشنهاد می‌شود: در استخدام و گزینش افراد مورد نیاز برای این شغل برخورداری از مدرک تحصیلی حداقل کارشناسی را مد نظر قرار دهند. همچنین برگزاری دوره‌های ضمن خدمت، کارگاه‌های آموزشی، کنگره‌های منطقه‌ای و ملی و .... برای معلمان با تحصیلات پایین باعث افزایش سطح دانش آنها می‌گردد تا در اهداف شان پیشرفتی حاصل گردد.

منابع

- اسپالدینگ، ج. (۱۳۷۷). انگیزش در کلاس درس. ترجمه محمدرضا نائیبیان و اسماعیل بیابانگرد، تهران: انتشارات مدرسه. صص ۵۵-۷۵.
- بخشایش، ع. (۱۳۹۲). سبک‌های مدیریت کلاس با ویژگی‌های شخصیتی معلمان مدرسه ابتدایی در یزد. رویکرد جدید در مجله مدیریت آموزشی. سال چهارم. (۲). صص ۸۵-۹۸.
- بهراری، م. (۱۳۷۹). مدیریت کلاس‌داری. مجله مدیریت تربیتی. شماره دوم. ص ۱۱۵.
- پویان فرد، ع. (۱۳۶۸). روش تدریس تربیت بدنی در مدارس راهنمایی. انتشارات کل تربیت بدنی و وزارت آموزش و پرورش. ص ۶۸.
- پویان فرد، ع. معینی، ح. (۱۳۷۲). راهنمای آموزش تربیت بدنی در مدارس متوسطه تهران. انتشارات سروش. ص ۷۵.
- دویک، ل. (۱۳۵۸). کاربرد روانشناسی در تدریس. ترجمه محمد پارسا، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- رضانی نژاد، ر، همتی نژاد، م و مالکی، غ. (۱۳۸۲). بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی از دیدگاه معلمان. فصلنامه المپیک سال یازدهم. صص ۷۵-۸۲.
- شنبیدی، م. (۱۳۷۶). بررسی عوامل مؤثر در مدیریت اثر بخشی کلاس درس بر اساس نظرات دبیران. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی اصفهان. ص ۹۶.
- فخرالدین نژاد، ن. (۱۳۸۰). بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی مدیریت کلاس درس از دیدگاه معلمان مدرسه. دانشکده تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز. ص ۱۲۵.
- فرخ نژاد، ن. (۱۳۸۰). بررسی عوامل مؤثر در مدیریت اثر بخشی کلاس درس از دیدگاه دبیران مقطع متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده تحصیلات تکمیلی شیراز.
- کارگرفرد، م و نادریان، م. (۱۳۸۱). تربیت بدنی در مدارس. انتشارات دانشگاه پیام نور. ص ۱۴۸.
- نبوی، م و ذکایی، م. (۱۳۷۱). روش تدریس تربیت بدنی در مدارس. تهران: انتشارات سمت. ص ۱۴۷.
- Baily, gahan. Richardr.A. (2000). Management classroom piscioline preservice teachers perceptions of their Abilities and those of inservice thachers. Louisiava. p 86.
- Decarlo, M. (2004). Classroom management at crenshaw high school. California. www.umi.com.
- Deevk, Lunder. (1358). Application of Psychology in Teaching. Translation: Parsa, Mohammad. Tarbeat Moallem University Tehran. P 41

- Martin, Yien & Baldwin
- Zacherman
- Decarlo
- Aron soon
- Martin & Baldwin

16. Djigic, G. Stojiljkovic, S. (2011). Classroom management styles, classroom climate and school achievement. *Proscenia - Social and Behavioral Sciences*. 29. pp 819 – 828.
17. Germin, youset. (2002). An Investigation into the Influences of teachers classroom management Beliefs and practices on Classroom Procedures. p 78.
18. Martin, n, k. (1997). Beliefs regarding classroom management style. *Journal of Research in Rural Education*. pp 123-137.
19. Martin, n. Baldwin, B. (1998). Construct validation of the Attitudes & Beliefs on classroom management control inventory. *Journal of classroom interaction*. Teach University & university of southern Mississippi. p156.
20. Martin, n. Yine, A. Baldwin, B. (1998). Perspectives regarding classroom management styles. ERIC Identifier. Preparation vs. Experience. *Research in the school*, p114.
21. Martin, Nancy K. (2003). The Student-Centered Classroom Environment. *Middle School Journal*. 28. (4). pp 3-9.
22. Martin. N. K, yine. (2003). Attitudes & Beliefs regarding classroom management style, The Impact of Teacher, p142.
23. Reupert, A. Woodcock, S. (2010). Success and near misses: Pre-service teachers' use, confidence and success in various classroom management strategies. *Teaching and Teacher Education*. (26). pp 261-268.
24. Spalding. Cherril. (1377). Motivation in the Classroom. Translation: Naebian, Mohammad reza. Biabangard, Esmael. Tehran: Madrese Publication. P 55-71.
25. Sunwoo, shin. (2007). Educational and urban society. 39: p86.
26. Wolfgang, C, H. (2004). Solving discipline and classroom Management problems. p 89.
27. Zacherman, June, T. (2000). Student Science Teacher Account of a well-remembered event about classroom management. ERIC Identified. Pp 283-325.